ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Βρυξέλλες, 24.7.2009
COM(2009) 400 τελικό

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΣΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΣΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ

Εντάσσοντας τη διάσταση της αειφόρου ανάπτυξης στις πολιτικές της ΕΕ: Αναθεώρηση του 2009 της στρατηγικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την αειφόρο ανάπτυξη

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΣΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΣΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ

Εντάσσοντας τη διάσταση της αειφόρου ανάπτυξης στις πολιτικές της ΕΕ: Αναθεώρηση του 2009 της στρατηγικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την αειφόρο ανάπτυξη

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η αειφόρος ανάπτυξη είναι ο πρωταρχικός μακροχρόνιος στόχος της ΕΕ που θεσπίστηκε στη Συνθήκη. Η στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την αειφόρο ανάπτυξη (ΣΑΑ της ΕΕ), όπως αναθεωρήθηκε το 2006, αποτελεί το πλαίσιο για ένα μακρόπνοο όραμα της αειφόρου ανάπτυξης, όπου η οικονομική ανάπτυξη, η κοινωνική συνοχή και η προστασία του περιβάλλοντος συμβαδίζουν με αμοιβαία υποστήριξη.

Τα πρόσφατα έτη, η Ευρωπαϊκή Ένωση ενέταξε τον στόχο της αειφόρου ανάπτυξης (ΑΑ) σε ένα ευρύ πεδίο πολιτικών. Ειδικότερα, απέκτησε ηγετικό ρόλο σε διεθνές επίπεδο για την αντιμετώπιση των κλιματικών αλλαγών και δεσμεύτηκε στην προώθηση μιας οικονομίας χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα, με βάση τη γνώση και την αποδοτική χρήση των πόρων. Συγχρόνως, και παρά την πληθώρα σημαντικών πολιτικών εξελίξεων, εξακολουθούν να υπάρχουν σε διάφορους τομείς μη αειφόροι τάσεις. Η ζήτηση φυσικών πόρων αυξήθηκε ταχύτατα και υπερβαίνει ό,τι η γη μπορεί να αντέξει μακροχρόνια. Η βιοποικιλότητα παρουσιάζει συνολική μείωση και τα μεγαλύτερα οικοσυστήματα δέχονται όλο και μεγαλύτερη πίεση. Η κατανάλωση ενέργειας στις μεταφορές συνεχίζει να αυξάνεται. Εξακολουθεί να υπάρχει φτώχεια σε παγκόσμιο επίπεδο· απαιτούνται μεγαλύτερες προσπάθειες για την επίτευξη των αναπτυξιακών στόχων της Χιλιετίας.

Η τρέχουσα οικονομική και χρηματοπιστωτική κρίση απέδειξε ότι η αειφορία αποτελεί επίσης βασικό παράγοντα για τα χρηματοπιστωτικά μας συστήματα και την οικονομία ως σύνολο. Η κρίση επηρεάζει όλους τους τομείς της ανάπτυξης, τα νοικοκυριά, τις επιχειρήσεις και τις θέσεις εργασίας. Από τα τελευταία δεδομένα προκύπτει ότι οι αγορές εργασίας της ΕΕ συνεχίζουν να υποβαθμίζονται, αντιδρώντας στην οικονομική κρίση. Η ανεργία αυξάνεται, ο αριθμός των κενών θέσεων εξακολουθεί να μειώνεται και οι εταιρείες συνεχίζουν να αναγγέλλουν σημαντικές μειώσεις θέσεων εργασίας σε διάφορους τομείς. Τα πιο ευάλωτα τμήματα του εργατικού δυναμικού είναι και εκείνα που έχουν πληγεί περισσότερο.

Ανταποκρινόμενη στην οικονομική και χρηματοπιστωτική κρίση, η ΕΕ και τα κράτη μέλη της έλαβαν μέτρα για την αναμόρφωση του χρηματοπιστωτικού συστήματος, την υποστήριξη της πραγματικής οικονομίας, την προώθηση της απασχόλησης και τη συμβολή στην παγκόσμια ανάκαμψη. Τον Νοέμβριο του 2008 η Επιτροπή ξεκίνησε ένα μεγάλο πρόγραμμα ανάκαμψης για την ανάπτυξη και την απασχόληση.[1] Το πρόγραμμα ανάκαμψης περιλαμβάνει μέτρα για τόνωση της ζήτησης, ενίσχυση της αποκατάστασης της εμπιστοσύνης και

[1] Πρόγραμμα οικονομικής ανάπτυξης COM(2008) 800 της 26.11.2008 και COM(2009) 114 της 4.3.2009, ανακοίνωση για την απασχόληση COM (2009) 257 της 3.6.2009 και ανακοίνωση «Πολιτική για τη συνοχή: επενδύοντας στην πραγματική οικονομία», COM(2008) 876 της 16.12.2008.

προώθηση της απασχόλησης και της κοινωνικής ένταξης. Περιλαμβάνει επίσης προτάσεις για «έξυπνες επενδύσεις» σε δεξιότητες και τεχνολογίες του αύριο που θα αποδώσουν υψηλότερη οικονομική ανάπτυξη και αειφόρο ευημερία μακροπρόθεσμα.

Έχει καθοριστική σημασία τα μέτρα που στηρίζουν την πραγματική οικονομία και μειώνουν τις κοινωνικές επιπτώσεις της τρέχουσας κρίσης να είναι συμβατά με μακροχρόνιους στόχους αειφορίας. Η ΕΕ θα πρέπει να μετασχηματίσει την κρίση σε μια ευκαιρία εξέτασης της οικονομικής και οικολογικής αειφορίας και ανάπτυξης μιας δυναμικής χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα και υψηλής ενεργειακής απόδοσης, στο πλαίσιο μιας κοινωνίας βασισμένης στη γνώση, και στην κοινωνική ένταξη και να προάγει την προσέγγιση αυτή σε παγκόσμιο επίπεδο. Το πρόγραμμα ανάκαμψης και τα αντίστοιχα εθνικά προγράμματα ήδη περιέχουν ορισμένες πρωτοβουλίες που στηρίζουν τον στόχο αυτό. Αυτή τη στιγμή καταβάλλονται προσπάθειες για την αντιμετώπιση της κρίσης και ιδίως στο πλαίσιο της στρατηγικής της Λισαβόνας για την ανάπτυξη και την απασχόληση, τηρουμένων των αρχών της πράσινης ανάπτυξης. Βραχυπρόθεσμα, τα πράσινα μέτρα συμβάλλουν στην αναβίωση της οικονομίας και στη δημιουργία θέσεων εργασίας. Μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα, δημιουργούν επίσης κίνητρα για νέες τεχνολογίες και μειώνουν τις επιπτώσεις στην κλιματική αλλαγή, την εξάντληση των φυσικών πόρων και την υποβάθμιση των οικοσυστημάτων.

Τον Δεκέμβριο του 2007 το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ζήτησε από την Επιτροπή να υποβάλει μια δεύτερη έκθεση προόδου[2] για την ΣΑΑ της ΕΕ τον Ιούνιο του 2009. Η παρούσα αναθεώρηση ανταποκρίνεται στο αίτημα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου.

Ως συμπλήρωμα της αναθεώρησης αυτής, η Eurostat θα δημοσιεύσει αργότερα εντός του 2009 μία έκθεση ελέγχου σχετικά με τη στρατηγική της ΕΕ για την αειφόρο ανάπτυξη, που θα καταμετρήσει την πρόοδο με βάση ποσοτικούς δείκτες αειφόρου ανάπτυξης.

2. Ο ΕΞΕΛΙΣΣΟΜΕΝΟΣ ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΑΕΙΦΟΡΟΥ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΣΤΗΝ ΕΚΠΟΝΗΣΗ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΤΗΣ ΕΕ

Κατά τα πρόσφατα έτη, η ΕΕ απέδειξε τη σαφή της δέσμευση για αειφόρο ανάπτυξη και ενσωμάτωσε επιτυχώς την αειφόρο διάσταση σε πολλούς τομείς πολιτικής. Οι πολιτικές της ΕΕ σχετικά με τις κλιματικές αλλαγές και την ενέργεια αποδεικνύουν τον αντίκτυπο της στρατηγικής για την αειφόρο ανάπτυξη στην πολιτική ατζέντα. Επίσης, η ΕΕ ενσωμάτωσε τη διάσταση της αειφόρου ανάπτυξης σε πολλούς άλλους τομείς πολιτικών.

Το πρόγραμμα της ΕΕ για τη βελτίωση της νομοθεσίας συνέβαλε στην ενσωμάτωση πολιτικών στόχων και τη βελτίωση της σχέσης κόστους-αποτελεσματικότητας αποφάσεων πολιτικής. Αυτό επιτεύχθηκε μέσω της απλούστευσης της νομοθεσίας της ΕΕ και της μείωσης του διοικητικού φόρτου. Πρέπει να υπογραμμιστεί ιδιαίτερα ο ρόλος της εκτίμησης επιπτώσεων. Το σύστημα εκτίμησης επιπτώσεων της Επιτροπής συμβάλλει στην αειφόρο ανάπτυξη, με την αξιολόγηση των πιθανών επιπτώσεων της νέας νομοθεσίας ή των προτάσεων πολιτικής στους τομείς της οικονομίας, των κοινωνικών υπηρεσιών και του περιβάλλοντος μέσω μιας ολοκληρωμένης προσέγγισης.

Η αναθεωρημένη κοινωνική ατζέντα της Επιτροπής παρουσίασε μία ολοκληρωμένη και σφαιρική προσέγγιση και αρκετές πολιτικές πρωτοβουλίες, όπου συμπεριλαμβάνονται

[2] Η πρώτη έκθεση προόδου εγκρίθηκε τον Οκτώβριο του 2007: COM(2007) 642 και SEC(2007)1416.

διάφοροι τομείς πολιτικής.[3] Η αναθεωρημένη κοινωνική ατζέντα υπογράμμισε τη σημασία που προσδίδει η Επιτροπή στην αειφόρο ανάπτυξη των κοινωνιών μας και ανήγγειλε την ανάπτυξη στόχων ευημερίας «πέραν του ΑΕΠ».

Οι κατευθυντήριες γραμμές για την απασχόληση αποτελούν τμήμα της ευρωπαϊκής στρατηγικής για την απασχόληση και παρέχουν το πλαίσιο για την ανάπτυξη και την εφαρμογή μέτρων που ευθυγραμμίζονται με στόχους στρατηγικής αειφόρου ανάπτυξης. Για παράδειγμα, μέσω των διαρθρωτικών ταμείων, η ΕΕ στηρίζει τα κράτη μέλη στις προσπάθειές τους για την προώθηση μιας οικονομίας χαμηλής κατανάλωσης άνθρακα και αποτελεσματικής χρήσης των πόρων. Η περαιτέρω ανάπτυξη της οικονομίας χαμηλής κατανάλωσης άνθρακα θα αποτελέσει επίσης το κλειδί για να οδηγηθεί η ΕΕ στην ανάκαμψη.

Η εταιρική κοινωνική ευθύνη (ΕΚΕ) αποτελεί ευκαιρία για τις επιχειρήσεις να συνδυάσουν οικονομικούς, κοινωνικούς και περιβαλλοντικούς στόχους. Μια μεγαλύτερη δέσμευση έναντι της ΕΚΕ εκ μέρους των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων θα ενισχύσει την ικανότητα της Ευρώπης για αειφόρο ανάπτυξη. Η Επιτροπή και πολλά κράτη μέλη της ΕΕ ενέτειναν τις προσπάθειές τους για την προώθηση της αποδοχής της ΕΚΕ, με έμφαση στον διάλογο μεταξύ των ενδιαφερομένων φορέων.

Η ΕΕ επίσης σημείωσε πρόοδο εντάσσοντας την ατζέντα της ΣΑΑ στις εξωτερικές της πολιτικές, παραδείγματος χάριν μέσω αξιολογήσεων των επιπτώσεων στην αειφορία που διεξάχθηκαν στο πλαίσιο της προετοιμασίας συμφωνιών ελεύθερων συναλλαγών και εργασιών σχετικά με τις κλιματικές αλλαγές.

Τα κράτη μέλη αναπτύσσουν επίσης καινοτόμες λύσεις που συνδέονται με την ατζέντα για την αειφόρο ανάπτυξη. Η χρήση εικονικών τιμών άνθρακα για να αναδειχθεί το κοινωνικό κόστος των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου (GHG) για την εκτίμηση εναλλακτικών λύσεων δημόσιας πολιτικής γίνεται όλο και πιο συχνή. Η Γαλλία δεσμεύτηκε σε ουδέτερες επενδύσεις άνθρακα με κονδύλια για την πολιτική συνοχής για την περίοδο 2007-13. Η χορήγηση «προϋπολογισμών» άνθρακα σε υπηρεσίες (Ηνωμένο Βασίλειο) αποτελεί ένα ακόμη παράδειγμα. Σημειώνεται πρόοδος στον αποθηκευμένο άνθρακα που χρησιμοποιείται από εταιρείες. Επίσης, αποτελέσματα δοκιμών σε ορισμένα κράτη μέλη απέδειξαν ότι η χρήση ευφυών μετρήσεων μπορεί να χαμηλώσει την κατανάλωση ενέργειας έως 10%. Ορισμένα κράτη μέλη έχουν αναπτύξει νέα συστήματα ενεργειακού ελέγχου, επίσης με οικονομική στήριξη, πράγμα που βοήθησε αισθητά τη μείωση της κατανάλωσης ενέργειας στον οικοδομικό τομέα. Επίσης, στη Γαλλία, η «Grenelle de l´Environnement» συγκέντρωσε την κυβέρνηση, τον επιχειρηματικό κόσμο και την κοινωνία των πολιτών σε έναν υψηλού επιπέδου διάλογο σχετικά με τα νέα μέτρα για την αειφόρο ανάπτυξη.

3. Η ΠΡΟΟΔΟΣ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΣΤΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΤΗΣ ΕΕ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΕΙΦΟΡΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Το τμήμα αυτό παρέχει μια επισκόπηση της προόδου που πραγματοποιήθηκε σε επίπεδο ΕΕ σχετικά με τις επτά βασικές προκλήσεις και τα οριζόντια θέματα από την τελευταία έκθεση του Οκτωβρίου 2007. Δεν περιέχει πλήρη κατάλογο των ενεργειών που αναλήφθηκαν, αλλά υπογραμμίζει τις βασικές πρωτοβουλίες στον κάθε τομέα. Η έκθεση της Eurostat σχετικά με τους δείκτες, βάσει των δεικτών αειφόρου ανάπτυξης (ΔΑΑ) που θεσπίστηκαν από την ΕΕ, η

[3] COM (2008) 412 της 2.7.2008.

οποία θα δημοσιευθεί προς το τέλος του φθινοπώρου του 2009, θα επιτρέψει σαφέστερη εικόνα της προόδου στον τομέα. Ορισμένα προκαταρκτικά αποτελέσματα από την έκθεση αυτή[4] περιλαμβάνονται ήδη στην παρούσα αναθεώρηση.

Κλιματική αλλαγή και καθαρή ενέργεια

Παρότι οι εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου στην ΕΕ αυξήθηκαν κατά την περίοδο 2000 έως 2004, η τάση κατά τα τελευταία τρία χρόνια ήταν ευνοϊκή και η ΕΕ βρίσκεται σε καλό δρόμο για την επίτευξη του στόχου του Πρωτοκόλλου του Κυότο. Πάντως, αν δεν εφαρμοστούν γρήγορα οι πολιτικές σε παγκόσμιο επίπεδο για τις κλιματικές αλλαγές, το ποσοστό των παγκόσμιων εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου θα είναι το 2020 τουλάχιστον κατά 60% υψηλότερο απ' ό,τι το 1990[5]. Παρότι το μερίδιο των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στην ακαθάριστη εσωτερική κατανάλωση ενέργειας αυξάνεται με ταχύτερους ρυθμούς από το 2002, απέχει ακόμη πολύ από τον στόχο του 12% για το 2010.

Τα τελευταία έτη, η ΕΕ βρέθηκε στην πρώτη γραμμή της μάχης για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής. Τον Δεκέμβριο του 2008, ο νομοθέτης της ΕΕ συμφώνησε για μια δέσμη μέτρων για το κλίμα και την ενέργεια[6] που θέτει φιλόδοξους στόχους για την ΕΕ. Η ΕΕ δεσμεύτηκε μονομερώς για τη μείωση των συνολικών της εκπομπών κατά 20% κάτω από τα επίπεδα του 1990 έως το 2020, και την αναβάθμιση της προσπάθειας αυτής με μείωση των εκπομπών κατά 30% στην περίπτωση ολοκληρωμένης διεθνούς συμφωνίας για το κλίμα στην Κοπεγχάγη τον Δεκέμβριο του 2009. Έθεσε επίσης τον στόχο της αύξησης του μεριδίου των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας σε ποσοστό 20% έως το 2020. Ως τμήμα της δέσμης, η οδηγία για το σύστημα εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπών στην ΕΕ (ΣΕΔΕ)[7] τροποποιήθηκε και εκδόθηκαν οδηγίες για τη δέσμευση και αποθήκευση διοξειδίου του άνθρακα (CCS)[8] και για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας[9]. Η δέσμη μέτρων για την ενεργειακή απόδοση ενισχύει την καίριας σημασίας νομοθεσία για την ενεργειακή απόδοση των κτιρίων[10] και των προϊόντων που καταναλώνουν ενέργεια.[11] Πρόσθετη εξοικονόμηση ενέργειας θα επιτευχθεί με την επέκταση της οδηγίας για τον οικολογικό σχεδιασμό[12] σε συνδεόμενα με την ενέργεια προϊόντα σύμφωνα με το σχέδιο δράσης για την αειφόρο κατανάλωση και παραγωγή και την αειφόρο βιομηχανική πολιτική (SCP/SIP)[13]. Οι κανόνες που διέπουν το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) τροποποιήθηκαν[14] για να στηρίξουν την αειφόρο ενέργεια στον στεγαστικό τομέα, προκειμένου να ενισχυθούν περισσότερο οι επενδύσεις στον τομέα αυτό. Το Ευρωπαϊκό Στρατηγικό Σχέδιο Ενεργειακών Τεχνολογιών (SET-Plan)[15] επιταχύνει την ανάπτυξη και χρήση οικονομικά αποδοτικών τεχνολογιών με χαμηλές εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα. Επίσης, εκδόθηκε ανακοίνωση[16] το 2009, σχετικά με την

---

4 Τα δεδομένα Eurostat σχετικά με τους ΔΑΑ καλύπτουν, κατά το μεγαλύτερο μέρος τους, τα έτη 2000-2007.

5 Έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής που συνοδεύεται από την ανακοίνωση «Για μια συνεκτική συμφωνία σχετικά με την κλιματική αλλαγή στην Κοπεγχάγη», SEC(2009) 101.

6 http://ec.europa.eu/environment/climat/climate_action.htm

7 Οδηγία 2009/29/ΕΚ (ΕΕ L 140 της 5.6.2009, σ. 63).

8 Οδηγία 2009/31/ΕΚ (ΕΕ L 140 της 5.6.2009, σ. 114).

9 Οδηγία 2009/28/ΕΚ (ΕΕ L 140 της 5.6.2009, σ. 16)

10 COM(2008) 780 της 13.11.2008.

11 COM(2008) 778 της 13.11.2008.

12 COM(2008) 399 της 16.7.2008.

13 COM(2008) 397 της 16.7.2008.

14 Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 397/2009 (ΕΕ L 126 της 21.5.2009, σ. 3).

15 COM(2007) 723 της 22.11.2007.

16 COM(2009) 111 της 12.3.2009.

κινητοποίηση των τεχνολογιών πληροφοριών και επικοινωνίας (ICT) για τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης.

Η συμφωνία σχετικά με τη δέσμη μέτρων για το κλίμα και την ενέργεια αποτελεί σημαντικό επίτευγμα στο πλαίσιο της οικονομικής κρίσης και αποτελεί σημαντική συμβολή της ΕΕ στις προσπάθειες επίτευξης μιας ολοκληρωμένης συμφωνίας σχετικά με την κλιματική αλλαγή στην Κοπεγχάγη. Πάντως, οι εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου της ΕΕ αντιπροσωπεύουν ένα περιορισμένο τμήμα των παγκόσμιων εκπομπών. Ενώ η ΕΕ βρίσκεται στον σωστό δρόμο για την επίτευξη των στόχων της μείωσης των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου όπως απορρέουν από το Πρωτόκολλο του Κυότο, οι παγκόσμιες εκπομπές CO_2 είναι σήμερα περίπου 40% υψηλότερες από ό,τι ήταν το 1990, έτος αναφοράς του Κυότο.[17] Υπολογίζεται ότι για να περιοριστεί η αύξηση της μέσης παγκόσμιας θερμοκρασίας σε λιγότερο από 2°C σε σύγκριση με τα προβιομηχανικά επίπεδα, οι παγκόσμιες εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου πρέπει να μειωθούν τουλάχιστον κατά 50% σε σχέση με τα επίπεδα του 1990 έως το 2050.[18] Η επιτυχής έκβαση των διεθνών διαπραγματεύσεων για την κλιματική αλλαγή στην Κοπεγχάγη θα αποτελέσει τη βάση για την επίτευξη ενός μακροχρόνια βιώσιμου μέλλοντος για τον πλανήτη μας.

Η Λευκή Βίβλος για την προσαρμογή για τις κλιματικές αλλαγές[19] θεσπίζει ένα πλαίσιο περιορισμού της έκθεσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις επιπτώσεις της αλλαγής του κλίματος, εστιαζόμενο στην ένταξη των προσαρμογών στους βασικούς τομείς πολιτικής της ΕΕ και στα αντίστοιχα πολιτικά μέτρα, στην οικοδόμηση μιας βάσης γνώσεων και στην προώθηση της διεθνούς της συνεργασίας.

Αειφορία στις μεταφορές

Παρότι η αύξηση του ΑΕΠ υπερέβη την αύξηση κατανάλωσης ενέργειας από τον τομέα των μεταφορών, η κατανάλωση ενέργειας και οι εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου από τις μεταφορές συνεχίζουν να αυξάνονται. Ενώ υπάρχουν ορατές ενδείξεις αποσύνδεσης του όγκου των μεταφορών από την οικονομική ανάπτυξη στον τομέα της μεταφοράς επιβατών, οι εμπορευματικές μεταφορές αυξήθηκαν γρηγορότερα από το ΑΕΠ. Η ηχορύπανση και η ατμοσφαιρική ρύπανση που προκαλούνται από τις μεταφορές παραμένουν βασικά θέματα στην ΕΕ, με σοβαρές επιπτώσεις στην υγεία.

Ως τμήμα της δέσμης για το κλίμα και την ενέργεια[20], η ΕΕ δεσμεύτηκε να τροφοδοτεί έως το 2020 το 10% της κατανάλωσης καυσίμων για τις μεταφορές από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας (περιλαμβανομένων των βιοκαυσίμων, της ηλεκτρικής ενέργειας και του υδρογόνου από ανανεώσιμες πηγές). Ο στόχος αυτός συνοδεύεται από τον καθορισμό δεσμευτικών κριτηρίων βιωσιμότητας για την παραγωγή βιοκαυσίμων, όπως προβλέπονται στην οδηγία για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας[21] και την οδηγία για την ποιότητα των καυσίμων.[22]

---

17 Ευημερία χωρίς ανάπτυξη; Η μετάβαση σε μια αειθαλή οικονομία. Επιτροπή για την αειφόρο ανάπτυξη του Ηνωμένου Βασιλείου, 2009.

18 Για μια συνεκτική συμφωνία σχετικά με την κλιματική αλλαγή στην Κοπεγχάγη, COM(2009) 39 της 28.1.2009.

19 Λευκή Βίβλος – Η προσαρμογή στην αλλαγή του κλίματος: προς ένα ευρωπαϊκό πλαίσιο δράσης, COM(2009) 147 της 1.4.2009.

20 http://ec.europa.eu/environment/climat/climate_action.htm

21 Οδηγία 2009/28/ΕΚ (ΕΕ L 140 της 5.6.2009, σ. 16).

22 Οδηγία 2009/30/ΕΚ (ΕΕ L 140 της 5.6.2009, σ. 88).

Στις βασικές εξελίξεις πολιτικής της ΕΕ περιλαμβάνεται η δέσμη για πράσινες μεταφορές, με στόχο πιο οικολογικές μεταφορές[23], εσωτερίκευση του εξωτερικού κόστους[24] και μείωση του θορύβου των σιδηροδρόμων.[25] Περιλαμβάνεται επίσης η διεθνής επιβολή τελών συμφόρησης στα φορτηγά.[26] Τον Απρίλιο του 2009 εκδόθηκε κανονισμός για τον καθορισμό δεσμευτικών στόχων σχετικά με τις εκπομπές CO_2 από νέα επιβατηγά αυτοκίνητα[27].

Άλλα επιτεύγματα είναι η έκδοση μιας οδηγίας για την προώθηση καθαρών και ενεργειακώς αποδοτικών οχημάτων οδικών μεταφορών[28], ένα σχέδιο δράσης για την ανάπτυξη ευφυών συστημάτων μεταφορών[29] και την ανάληψη νέων δράσεων ως συνέχεια της Πράσινης Βίβλου για την κινητικότητα στις αστικές περιοχές. Επίσης, επιτεύχθηκε συμφωνία για να περιληφθούν οι αεροπορικές μεταφορές στο σύστημα εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής αερίων θερμοκηπίου εντός της Κοινότητας από το 2012 και μετά. Στις θαλάσσιες μεταφορές, προβλέπονται δράσεις για τη θέσπιση δέσμης σχετικά με τη θαλάσσια ασφάλεια και τη στρατηγική για τις θαλάσσιες μεταφορές έως το 2018.[30]

Θεσπίστηκαν επίσης προτάσεις για μια νέα οδηγία για τη σήμανση ελαστικών[31] και έναν κανονισμό για τα όρια των εκπομπών ήχου κύλισης, τα πρότυπα αντίστασης κύλισης και τη χρήση συστημάτων έγκαιρης προειδοποίησης για την πίεση των ελαστικών.[32]

Στην ανάπτυξη της πολιτικής μεταφορών της ΕΕ, είναι βασικό να λαμβάνονται υπόψη όλα τα στοιχεία βιωσιμότητας (όπως οι εκπομπές, ο θόρυβος, η εκμετάλλευση εδάφους και η βιοποικιλότητα) και να βασίζονται όλες οι δράσεις σε μακροχρόνια θεώρηση της βιώσιμης κινητικότητας ανθρώπων και αγαθών που θα καλύπτει ολόκληρο το σύστημα μεταφορών[33], και σε συμπληρωματικές προσπάθειες σε επίπεδο ΕΕ, κρατών μελών και περιφερειών.

Βιώσιμη κατανάλωση και παραγωγή

Οι αλλαγές στη βιώσιμη κατανάλωση και παραγωγή δείχνουν μια ετερόκλητη εικόνα, με ορισμένες προόδους όσον αφορά την αποσύνδεση της υποβάθμισης του περιβάλλοντος και της χρήσης των φυσικών πόρων, από την οικονομική ανάπτυξη. Πάντως, ο τρόπος εξέλιξης της κατανάλωσης και ιδίως της κατανάλωσης ενέργειας παρουσιάζει σαφώς δυσμενείς εξελίξεις, ενώ τα πρότυπα παραγωγής παρουσιάζουν θετικές ενδείξεις.

Τα σχέδιο δράσης για την αειφόρο κατανάλωση και παραγωγή και την αειφόρο βιομηχανική πολιτική (SCP/SIP)[34] θα συμβάλει στη βελτίωση των περιβαλλοντικών επιδόσεων των προϊόντων, ενισχύοντας τη ζήτηση για περισσότερα αειφόρα αγαθά και παραγωγή τεχνολογιών και καινοτομίας. Το σχέδιο δράσης συνοδεύτηκε από προτάσεις για αναδιατύπωση των οδηγιών για τον οικολογικό σχεδιασμό και τη σήμανση της ενεργειακής

---

23 COM(2008) 433 της 8.7.2008.
24 COM(2008) 435 της 8.7.2008.
25 COM(2008) 432 της 8.7.2008.
26 COM(2008) 436 της 8.7.2008.
27 Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 443/2009 (ΕΕ L 140 της 5.6.2009, σ. 1).
28 Οδηγία 2009/33/ΕΚ (ΕΕ L 120 της 15.5.2009, σ. 5).
29 COM(2008) 886 της 16.12.2008.
30 COM(2009) 8 της 21.1.2009.
31 COM(2008) 779 της 13.11.2008.
32 COM(2008) 316 της 23.5.2008.
33 Ανακοίνωση «Αειφόρο μέλλον για τις μεταφορές: προς ένα ενοποιημένο, βασισμένο στην τεχνολογία και εύχρηστο σύστημα», COM(2009) 279 της 17.6.2009.
34 COM(2008) 397 της 16.7.2008.

απόδοσης καθώς και την αναθεώρηση των κανονισμών για το οικολογικό σήμα και το EMAS.[35] Οι έμποροι λιανικής πώλησης ασκούν μεγάλη επιρροή στις επιλογές των καταναλωτών και για τον λόγο αυτόν δημιουργήθηκε ένα φόρουμ με στόχο τη μείωση του περιβαλλοντικού αντικτύπου του λιανικού εμπορίου και την καλύτερη ενημέρωση των καταναλωτών.

Στις σημαντικές πολιτικές πρωτοβουλίες της οικολογικής δημόσιας σύμβασης (GPP) περιλαμβάνονται ο κανονισμός Energy Star[36] και μία ανακοίνωση σχετικά με τις δημόσιες συμβάσεις στην υπηρεσία του περιβάλλοντος[37], που προτείνει έναν εθελοντικό στόχο 50% GPP για τα κράτη μέλη από το 2010. Οι υπηρεσίες της Επιτροπής επεξεργάστηκαν κριτήρια GPP για δέκα ομάδες προϊόντων και υπηρεσιών προτεραιότητας (όπως οι μεταφορές, τα τρόφιμα, οι οικοδομές, ο εξοπλισμός γραφείων) που τα κράτη μέλη κλήθηκαν να εγκρίνουν.

Η εφαρμογή του προγράμματος δράσης για τις περιβαλλοντικές τεχνολογίες (ETAP) σημείωσε προόδους, καθώς και οι εργασίες για τη μέτρηση της οικο-καινοτομίας. Οι αναθεωρηθείσες κοινοτικές κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις για την προστασία του περιβάλλοντος παρέχουν πριμοδότηση 10% για τη μέγιστη ένταση ενίσχυσης που αφορά επενδύσεις οικο-καινοτομίας[38].Η οδηγία σχετικά με την ολοκληρωμένη πρόληψη και έλεγχο της ρύπανσης (IPPC)[39] αποτελεί βασικό μέσο για την αειφόρο παραγωγή και την οικο-καινοτομία, που θα ενισχυθεί περαιτέρω με την πρόταση οδηγίας για τις βιομηχανικές εκπομπές[40].

Το 2008 η πρωτοπόρος νομοθεσία για τεχνικά προϊόντα REACH κατέστη λειτουργική με τον νέο Ευρωπαϊκό Οργανισμό Χημικών Προϊόντων (ECHA), που ξεκίνησε τις εργασίες του. Άρχισαν να ισχύουν επίσης νέοι κανόνες για την ταξινόμηση, τη σήμανση και τη συσκευασία χημικών προϊόντων.

Διατήρηση και διαχείριση των φυσικών πόρων

Ενώ υπήρξαν θετικές εξελίξεις όσον αφορά τον χαρακτήρα και τη χρήση του ύδατος και του αέρα, η ανθρώπινη δραστηριότητα συνεχίζει να απειλεί τη βιοποικιλότητα και τις περιοχές φυσικής γης.

Η παγκόσμια ζήτηση φυσικών πόρων αυξάνεται γρήγορα και θα συνεχίσει να μεγαλώνει λόγω της αύξησης του πληθυσμού, που αναμένεται να φτάσει τα 9 δισεκατομμύρια το 2050. Με βάση τις μετρήσεις του οικολογικού αντικτύπου, υπολογίζεται ότι αυτό θα υπερβαίνει κατά 30% τις μακροπρόθεσμες δυνατότητες του πλανήτη.[41]

Η βιοποικιλότητα μειώνεται παγκοσμίως και δεν υπάρχουν ενδείξεις αντιστροφής ή επιβράδυνσης της τάσης αυτής. Είναι απίθανο να επιτευχθεί ο στόχος της ΕΕ της ανάσχεσης της απώλειας της βιοποικιλότητας έως το 2010.[42] Τα ευρωπαϊκά ιχθυαποθέματα έχουν

---

35 Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο ήδη κατέληξαν σε συμφωνία σχετικά με την οδηγία για τον οικολογικό σχεδιασμό και τους κανονισμούς για το οικολογικό σήμα και EMAS.

36 Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 106/2008 (ΕΕ L 39 της 13.2.2008, σ. 1).

37 COM(2008) 400 της 16.7.2008.

38 ΕΕ αριθ. C 82 της 1.4.2008, σ. 1.

39 http://ec.europa.eu/environment/air/pollutants/stationary/ippc/key_impl.htm

40 COM(2007) 844 της 21.12.2007.

41 WWF, Living Planet Report 2008.

42 Ενδιάμεση αξιολόγηση της εφαρμογής του σχεδίου δράσης της ΕΚ για τη βιοποικιλότητα, COM(2008) 864 της 16.12.2008.

υποστεί υπεραλίευση επί δεκαετίες.[43] Το ετήσιο κόστος των υπηρεσιών οικοσυστημάτων υπολογίζεται σε 50 δισεκατ. ευρώ, ενώ έως το 2050 οι σωρευμένες απώλειες ευημερίας υπολογίζεται ότι θα αντιστοιχούν στο 7% του ΑΕΠ[44].

Σε σύγκριση με τα προηγούμενα έτη, τα δασικά οικοσυστήματα στην ΕΕ παραμένουν σταθερά αλλά εκτίθενται όλο και περισσότερο σε προκλήσεις όπως καταιγίδες, πυρκαγιές, παράσιτα και άλλες επιζήμιες επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής. Η ποιότητα του εδάφους συνεχίζει να υποβαθμίζεται με την κλιματική αλλαγή. Σε γενικές γραμμές, οι υπηρεσίες οικοσυστημάτων είναι σημαντικές στο πλαίσιο αυτό εφόσον, μεταξύ άλλων, συμβάλλουν στον μετριασμό των ακραίων καιρικών συνθηκών και των επιπτώσεών τους και διαφυλάσσουν την βιοποικιλότητα.

Στις πρωτοβουλίες της ΕΕ περιλαμβάνεται η πρωτοβουλία για τις πρώτες ύλες της ΕΕ[45], που πρότεινε μια ολοκληρωμένη στρατηγική για την αντιμετώπιση των ποικίλων προκλήσεων που συνδέονται με την πρόσβαση στις πρώτες ύλες, περιλαμβανομένων και των δευτερογενών πρώτων υλών που μπορούν να αποκτηθούν στην ΕΕ με περισσότερη και καλύτερη ανακύκλωση. Τον Νοέμβριο του 2007 εγκαινιάστηκε από την UNEP και την Επιτροπή η Διεθνής Επιτροπή για τη Βιώσιμη Διαχείριση Πόρων.[46] Εκπονήθηκε νέα νομοθεσία περί εμπορίας σπόρων και πολλαπλασιασμού υλικού κηπευτικών που θα συμβάλει στον περιορισμό της απώλειας της βιοποικιλότητας.[47]

Η αναθεωρημένη οδηγία πλαίσιο για τα απόβλητα[48] αποτελεί σημαντικό βήμα που θα βοηθήσει την ΕΕ να προχωρήσει προς μια καλύτερη διαχείριση υλικών πόρων και να βελτιώσει την αποτελεσματικότητα στη χρήση των πόρων. Διευκρινίζει βασικές έννοιες, όπως η ιεράρχηση των αποβλήτων, η πρόληψη της δημιουργίας αποβλήτων και η ένταξη στον περιβαλλοντικό κύκλο ζωής. Η οδηγία θέτει σημαντικούς στόχους για την ανακύκλωση των απορριμμάτων για το έτος 2020: ανακύκλωση του 50% των οικιακών απορριμμάτων και του 70% των αποβλήτων από κατασκευές και κατεδαφίσεις.

Τα κράτη μέλη ανέλαβαν ειδικές δράσεις για την προστασία της βιοποικιλότητας μέσω της εφαρμογής των οδηγιών για τα πτηνά και τα ενδιαιτήματα. Πάντως, εκκρεμεί η ολοκλήρωση του δικτύου Natura 2000, καθώς και η κατάλληλη διαχείριση των ειδών και βιοτόπων.

Στις βασικές δράσεις για τη διαχείριση των υδάτων περιλαμβάνεται η συνεχής εφαρμογή της οδηγίας πλαισίου για τα ύδατα και η κοινοτική πολιτική για τη λειψυδρία και την ξηρασία.[49] Ο στόχος της οδηγίας που είναι η επίτευξη καλής περιβαλλοντικής κατάστασης όλων των υδάτων έως το 2015, αποτελεί σημαντική πρόκληση, εφόσον οι περισσότερες υδάτινες μάζες στην ΕΕ θεωρείται ότι κινδυνεύουν να μην ανταποκρίνονται τους στόχους της οδηγίας εάν δεν αναληφθούν δράσεις. Η οδηγία πλαίσιο για τα ύδατα ολοκληρώθηκε με μία οδηγία που

---

43 Πράσινη Βίβλος: μεταρρύθμιση της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής, COM(2009) 163 της 22.4.2009.

44 TEEB (2008) «Τα οικονομικά των οικοσυστημάτων και της βιοποικιλότητας» – Ενδιάμεση έκθεση της 9ης Διάσκεψης για την αλλαγή του κλίματος (COP9) «CBD and Mid term Review of the EU Biodiversity Strategy» της στρατηγικής της ΕΕ για την βιοποικιλότητα (COM(2008) 864) και ομάδα αναθεωρήσεως της περιβαλλοντικής πολιτικής (EPRG) (αναμένεται για το 2009).

45 COM(2008) 699 της 4.11.2008.

46 www.unep.fr/scp/rpanel/

47 http://ec.europa.eu/food/plant/propagation/conservation_varieties/index_en.htm

48 Οδηγία 2008/98/ΕΚ (ΕΕ L 312 της 22.11.2008, σ. 3).

49 COM(2007) 414 της 18.7.2007 http://ec.europa.eu/environment/water/quantity/scarcity_en.htm

καθορίζει περιβαλλοντικά πρότυπα ποιότητας για ορισμένες χημικές ουσίες προτεραιότητας.[50]

Η ολοκληρωμένη θαλάσσια πολιτική που ξεκίνησε τον Οκτώβριο του 2007, θεσπίζει ένα κοινό πλαίσιο για όλα τα θέματα θαλάσσιας πολιτικής και εισάγει διατομεακά μέσα για την εξασφάλιση της αειφόρου χρήσης του θαλάσσιου περιβάλλοντος (ωκεανοί, θάλασσες και ακτές). Σημειώθηκε αισθητή πρόοδος σε πρωτοβουλίες τομεακής πολιτικής στον θαλάσσιο τομέα.[51] Στρατηγικές για τα θαλάσσια ύδατα του Αρκτικού Ωκεανού, της Βαλτικής Θάλασσας και της Μεσογείου θα αντιμετωπίσουν τις ειδικές προκλήσεις αυτών των θαλάσσιων υδάτων.

Η Πράσινη Βίβλος για τη μεταρρύθμιση της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής (ΚΑΠ)[52] περιγράφει την κατάσταση της ευρωπαϊκής αλιείας και αναλύει την τρέχουσα ΚΑΠ. Προωθεί και ενθαρρύνει τον δημόσιο διάλογο για τη διασφάλιση μιας μακροχρόνιας αειφόρου και βιώσιμης αλιείας.

Δημόσια υγεία

Η συνολική ανάπτυξη της υγείας στην ΕΕ παρουσιάζει διακυμάνσεις. Ο αριθμός των ετών που αναμένεται να ζήσουν σε καλή κατάσταση υγείας οι ευρωπαίοι αργά αλλά σταθερά αυξάνεται. Οι βελτιώσεις στον τομέα της υγείας είναι ορατές στην πτώση των ποσοστών θανάτου από χρόνιες ασθένειες και αυτοκτονίες. Υπάρχουν επίσης λιγότερα εργατικά ατυχήματα. Πάντως, υπάρχει μεγαλύτερη έκθεση σε ατμοσφαιρική ρύπανση και μεγαλύτερη παραγωγή τοξικών χημικών ουσιών, και εμφανίζονται νέες προκλήσεις.

Η θέσπιση της στρατηγικής για τη δημόσια υγεία στην ΕΕ[53] τον Οκτώβριο του 2007, πρόσφερε μια συνολική προσέγγιση για την επίτευξη προόδου και την αειφόρο διαβίωση των πολιτών της ΕΕ.

Η δράση για την προώθηση της υγιούς ζωής, τη μείωση των ανισοτήτων στον τομέα της υγείας και την βελτίωση της προστασίας έναντι απειλών κατά της υγείας, περιέλαβε εργασίες για σοβαρές και χρόνιες ασθένειες, όπως ο καρκίνος και οι σπάνιες ασθένειες. Διάφορες πολιτικές πρωτοβουλίες στόχευαν την ψυχική υγεία, τον αλκοολισμό, την παχυσαρκία και την κατανάλωση καπνού καθώς και την καταπολέμηση του ιού HIV/AIDS. Οι δείκτες της Ευρωπαϊκής Κοινότητας για την υγεία (ECHI)[54] παρέχουν πληροφορίες σχετικά με την κατάσταση της υγείας, περιλαμβανομένου του δείκτη για τα έτη υγιούς ζωής (EYZ) και σχετικά με τους παράγοντες που σχετίζονται με τον τρόπο ζωής και αφορούν την υγεία και την περιβαλλοντική ρύπανση.

---

50 Οδηγία 2008/105/ΕΚ (ΕΕ L 384 της 24.12.2008, σ. 84).

51 Οδηγία-πλαίσιο για τη θαλάσσια στρατηγική (οδηγία 2008/56/ΕΚ, ΕΕ L 164 της 25.6.2008, σ. 19), η ευρωπαϊκή στρατηγική για θαλάσσια και ναυτιλιακή έρευνα (COM(2008) 534 της 3.9.2008), ο κοινός θαλάσσιος χώρος χωρίς φραγμούς (COM(2009) 10 της 21.1.2009), η ανακοίνωση για την αιολική ενέργεια ανοικτής θάλασσας (COM(2008) 768 της 13.11.2008), η Πράσινη Βίβλος όσον αφορά την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή (COM(2009)147 της 1.4.2009), και η στρατηγική για τη διάλυση πλοίων (COM (2008) 767 της 19.11.2008).

52 COM(2009) 163 της 22.4.2009 http://ec.europa.eu/fisheries/reform/

53 COM (2007) 630 της 23.10.2007.

54 http://ec.europa.eu/health/ph_information/dissemination/echi/echi_en.htm

Συμφωνήθηκε ένα νέο νομοθετικό πλαίσιο για την αειφόρο χρήση των φυτοφαρμάκων από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο.[55] Αντιπροσωπεύει σημαντική βελτίωση όσον αφορά την προστασία του περιβάλλοντος και την ασφάλεια. Το ισχύον κοινοτικό φυτοϋγειονομικό καθεστώς (CPHR) αυτή τη στιγμή αξιολογείται και ενημερώνεται.[56]

Το νέο καθεστώς ΕΕ για την έγκριση πρόσθετων ουσιών και υλών στις ζωοτροφές[57] είναι μία από τις κινητήριες δυνάμεις για καινοτομία στον τομέα των ζωοτροφών και βελτίωση του δείκτη μετατροπής ζωοτροφών. Το σχέδιο δράσης σχετικά με τη στρατηγική για την υγεία των ζώων[58] περιλαμβάνει διάφορες πρωτοβουλίες σχετικά με τη βιώσιμη διατήρηση ενός υψηλού επιπέδου όσον αφορά τα πρότυπα που αφορούν τα ζώα και τη δημόσια υγεία. Οι εργασίες σχετικά με την προστασία και την καλή διαβίωση των ζώων έχουν σημειώσει πρόοδο.

Η Επιτροπή συμμετέχει επίσης στην καλύτερη υγεία μέσω ερευνητικών προγραμμάτων που χρηματοδοτούνται από την ΕΕ και προωθημένων ηλεκτρονικών υπηρεσιών στον τομέα της υγείας, π.χ. με την ενθάρρυνση της χρήσης των ΤΠΕ στα ευρωπαϊκά συστήματα υγείας.

Το 2009, η Επιτροπή ξεκίνησε μία πρωτοβουλία για την υγεία των νέων, που στοχεύει στη βελτίωση της υγείας και της ευημερίας των νέων. Η Επιτροπή επίσης συνέχισε τις εργασίες της με την Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας (ΠΟΥ) σχετικά με θέματα όπως οι κλιματικές αλλαγές, η ποιότητα του αέρα των εσωτερικών χώρων, ο έλεγχος του καπνίσματος και η πρόληψη των τραυματισμών.

Κοινωνική ένταξη, δημογραφία και μετανάστευση

Ο αριθμός των άνεργων νοικοκυριών, η εισοδηματική ανισότητα και η μακροχρόνια ανεργία έχουν μειωθεί, αλλά ο αριθμός των εργαζόμενων φτωχών και του συνολικού κινδύνου της φτώχειας παραμένει αμετάβλητος. Ο στόχος τού να παραμείνουν τουλάχιστον οι μισοί από τους μεγαλύτερης ηλικίας εργαζομένους σε απασχόληση έως το 2010 μοιάζει να έχει επιτευχθεί αλλά ο στόχος τού να παραμείνει η μέση ηλικία συνταξιοδότησης τα 65 έτη μέχρι το 2010 είναι απίθανο να επιτευχθεί. Δημογραφικές τάσεις δείχνουν ότι ο σε ηλικία εργασίας πληθυσμός στην Ευρώπη των 27 θα αρχίσει να μειώνεται έως το 2013 και θα μειωθεί κατά περίπου 39 εκατομμύρια (12%) έως το 2050, σε σύγκριση με το 2008.[59]

Παραμένει σημαντική η πρόκληση να αξιοποιηθεί με τον καλύτερο δυνατό τρόπο το δημογραφικό δυναμικό της Ευρώπης: να αυξηθούν τα ποσοστά απασχόλησης, παραγωγικότητας και επιτυχούς ένταξης των μεταναστών. Απαιτούνται περισσότερες προσπάθειες για την καταπολέμηση των διακρίσεων κατά των μεταναστών.

Η πρόοδος των πολιτικών περιλαμβάνει μια σύσταση της Επιτροπής του Οκτωβρίου 2008, σχετικά με την ενεργό ένταξη των ατόμων που έχουν αποκλειστεί από την αγορά εργασίας. Οι μεταρρυθμίσεις των κρατών μελών στους τομείς της κοινωνικής ένταξης και της κοινωνικής προστασίας προωθήθηκαν στο πλαίσιο της ανοιχτής μεθόδου συντονισμού. Τα Διαρθρωτικά Ταμεία της ΕΕ υποστηρίζουν τα κράτη μέλη στις προσπάθειές τους να

---

55 http://ec.europa.eu/environment/ppps/home.htm

56 http://ec.europa.eu/food/plant/strategy/index_en.htm

57 http://ec.europa.eu/food/food/animalnutrition/feedadditives/comm_register_feed_additives_1831-03.pdf

58 http://ec.europa.eu/food/animal/diseases/strategy/actionplan_en.htm

59 Πηγή: Eurostat.

αντιμετωπίσουν τη φτώχεια και τον κοινωνικό αποκλεισμό. Κατά την περίοδο 2007-2013, περίπου 10 δισεκατ. ευρώ θα διατεθούν για το σκοπό αυτό.

Η δεύτερη δημογραφική έκθεση[60] δημοσιεύθηκε το 2008, σε συνδυασμό με το Ευρωπαϊκό Δημογραφικό Φόρουμ. Συστάθηκε η Ευρωπαϊκή συμμαχία για τις οικογένειες, καθώς και μία νέα κυβερνητική συμβουλευτική ομάδα σχετικά με δημογραφικά θέματα.

Η έκθεση της Επιτροπής του 2009 για τη δημογραφική γήρανση[61] εξετάζει σε βάθος τις οικονομικές και δημοσιονομικές επιπτώσεις της γήρανσης του πληθυσμού σε μακροχρόνια βάση μέχρι το 2060.

Ως τμήμα του σχεδίου δράσης για την ευγηρία στην κοινωνία της πληροφορίας, θεσπίστηκε ένα πρόγραμμα δράσης για την έρευνα στον τομέα της υποβοηθούμενης αυτόνομης διαβίωσης (AAL).[62] Χορηγήθηκαν περίπου 150 εκατ. ευρώ για το πρόγραμμα αυτό.

Σχετικά με τη μετανάστευση, η ΕΕ εργάζεται επίσης για τη βελτίωση της διαχείρισης των μεταναστευτικών ροών, τον συντονισμό των εθνικών πολιτικών ένταξης και την καταπολέμηση της παράνομης μετανάστευσης. Ως τμήμα της εφαρμογής του σχεδίου πολιτικής για τη νόμιμη μετανάστευση, υποβλήθηκαν νομοθετικές προτάσεις για την εναρμόνιση των διαδικασιών εισδοχής, των κριτηρίων και των δικαιωμάτων ορισμένων κατηγοριών υπηκόων τρίτων χωρών.[63] Η «μπλε κάρτα» της ΕΕ για τους μετανάστες υψηλής εξειδίκευσης έχει γίνει πραγματικότητα.[64] Η καταπολέμηση της παράνομης μετανάστευσης ενισχύθηκε μέσω της «οδηγίας για την επιστροφή» και μιας οδηγίας που προβλέπει κυρώσεις κατά εργοδοτών παράνομων μεταναστών, υπηκόων τρίτων χωρών.[65]

Συντάχθηκαν εγχειρίδια για την ένταξη τα οποία προορίζονται για τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής και τους επαγγελματίες του κλάδου και δημιουργήθηκε ένας ενιαίος ευρωπαϊκός δικτυακός τόπος για την ένταξη[66] και ένα ευρωπαϊκό φόρουμ για την ένταξη. Οι προσπάθειες που κατέβαλαν τα κράτη μέλη στο πλαίσιο αυτού του κοινού προγράμματος στηρίζονται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Ένταξης, το οποίο χορήγησε 825 εκατ. ευρώ για την περίοδο 2007-2013.

Η ανακοίνωση σχετικά με μια κοινή πολιτική μετανάστευσης για την Ευρώπη[67] και το ευρωπαϊκό σύμφωνο για τη μετανάστευση και το άσυλο[68] έθεσαν τις βάσεις για μια συνεκτική προσέγγιση στο μέλλον. Επίσης το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο αποφάσισε, με δική του πρωτοβουλία, τη διεξαγωγή ετήσιας συζήτησης για τις πολιτικές μετανάστευσης και ασύλου, με έναρξη τον Ιούνιο του 2010.

Η φτώχεια στον πλανήτη και οι προκλήσεις για την αειφόρο ανάπτυξη

---

60 SEC(2008) 2911 της 21.11.2008.

61 COM(2009)180 της 29.4.2009
http://ec.europa.eu/economy_finance/thematic_articles/article14761_en.htm

62 Απόφαση αριθ. 742/2008/ΕΚ (ΕΕ L 201 της 30.7.2008, σ. 49).

63 Οδηγία 2009/50/ΕΚ (ΕΕ L 155 της 18.6.2009, σ. 17)· COM(2007) 638 της 23.10.2007.

64 Οδηγία 2009/50/ΕΚ (ΕΕ L 155 της 18.6.2009, σ. 17).

65 Οδηγία 2009/52/ΕΚ (ΕΕ L 168 της 30.6.2009, σ. 24).

66 http://ec.europa.eu/ewsi/en/index.cfm

67 COM(2008) 359 της 17.6.2008.

68 Έγγραφο 13440/08 του Συμβουλίου· ανακοίνωση της Επιτροπής COM (2009) 266 της 10.6.2009.

Το 2008, η ΕΕ ανέστρεψε την καθοδική τάση των ροών ΕΑΒ που είχε καταγραφεί το 2007. Παρά την ανοδική αυτή τάση, η προοπτική για τα επόμενα έτη εμφανίζεται μάλλον προβληματική, εφόσον πολλά κράτη μέλη απέχουν πολύ από τα επιμέρους ορόσημα που έχουν τεθεί για το 2010[69]. Πολλοί άλλοι δείκτες της παγκοσμιοποίησης του εμπορίου, της χρηματοδότησης της αειφόρου ανάπτυξης και της διαχείρισης των παγκόσμιων πόρων, παρουσιάζουν ευνοϊκές τάσεις.

Η δέσμευση εταίρων τρίτων χωρών για την αντιμετώπιση των προκλήσεων της παγκόσμιας αειφόρου ανάπτυξης είναι απαραίτητη. Η ΕΕ συνεχίζει να συνεργάζεται με τρίτες χώρες και περιοχές, είτε διμερώς, είτε στο πλαίσιο πολυμερών διαδικασιών, όπως η ομάδα G8, η Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών για την Αειφόρο Ανάπτυξη (CSD), το Πρόγραμμα των Ηνωμένων Εθνών για το Περιβάλλον (ΠΗΕΠ) και άλλοι σχετικοί φορείς των Ηνωμένων Εθνών καθώς και ο ΟΟΣΑ. Στη συνεδρίαση του Μαΐου 2009 της CSD συμφωνήθηκε ότι για την επίτευξη μακροχρόνιας επισιτιστικής ασφάλειας, απαιτούνται μελλοντικές πολιτικές που θα λαμβάνουν υπόψη περιβαλλοντικά θέματα, όπως η ζήτηση νερού στη γεωργία, η αποψίλωση των δασών, η υποβάθμιση του εδάφους και οι ανάγκες προσαρμογής στις κλιματικές αλλαγές, χρησιμοποιώντας επιστημονικές προσεγγίσεις και εγχώρια γνώση.

Αναπτύχθηκε διάλογος υψηλού επιπέδου σχετικά με το περιβάλλον με πολλές χώρες και ιδίως τη Βραζιλία, την Κίνα, τις Ινδίες, τη Ρωσία, το Μεξικό και τη Νότια Αφρική. Αντίστοιχος διάλογος διεξάγεται ήδη με την Αυστραλία, τον Καναδά, την Ιαπωνία και τις Ηνωμένες Πολιτείες. Αναπτύχθηκαν πιο εκτεταμένα πλαίσια συνεργασίας με ορισμένες χώρες, όπως οι Ινδίες και η Κίνα. Επίσης, συμφωνήθηκαν κοινές δηλώσεις για τις κλιματικές αλλαγές με το φόρουμ της Καραϊβικής, το φόρουμ των νήσων του Ειρηνικού και την Αφρικανική Ένωση, και υπογράφηκε κοινή δήλωση ΑΚΕ-ΕΕ.

Ο διάλογος και η συνεργασία με τους εταίρους της Ευρωπαϊκής Πολιτικής Γειτονίας προωθεί τους στόχους της αειφόρου ανάπτυξης. Ως προς αυτό, ενισχύθηκε η περιφερειακή συνεργασία μέσω της Ένωσης για τη Μεσόγειο, της Συνέργειας του Ευξείνου Πόντου και της Ανατολικής Εταιρικής Σχέσης.

Στον τομέα της ανάπτυξης της συνεργασίας, στις πρωτοβουλίες που συμβάλλουν στην επίτευξη των στόχων της αειφόρου ανάπτυξης περιλαμβάνεται μία ανακοίνωση για τη στρατηγική της ΕΕ για τη στήριξη του περιορισμού των κινδύνων καταστροφών στις αναπτυσσόμενες χώρες[70], ένα στρατηγικό ευρωπαϊκό πλαίσιο για διεθνή επιστημονική και τεχνολογική συνεργασία,[71] ένα έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής για τη βελτίωση της περιβαλλοντικής ολοκλήρωσης στη συνεργασία για την ανάπτυξη[72] και συμφωνίες στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας για την επιβολή της δασικής νομοθεσίας, τη διακυβέρνηση και το εμπόριο (FLEGT). Η πρωτοβουλία αυτή περιλαμβάνει μια εθελοντική συμφωνία εταιρικής σχέσης που συνάφθηκε με το Κονγκό-Μπραζαβίλ και διαπραγματεύσεις με ορισμένες άλλες χώρες.

Εκπαίδευση και κατάρτιση

Τα ποσοστά χαμηλού μορφωτικού επιπέδου σε όλες τις ηλικιακές ομάδες έχουν ελαττωθεί. Πάντως, η αύξηση των ατόμων που συμμετέχουν σε δραστηριότητες δια βίου μάθησης και η

---

69 COM(2009) 160 της 8.4.2009.
70 COM (2009) 84 της 23.2.2009.
71 COM (2008) 588 της 24.9.2008.
72 SEC (2009) 555 της 21.4.2009.

μείωση του αριθμού των ατόμων που εγκαταλείπουν πρόωρα το σχολείο δεν γίνεται με αρκετά ικανοποιητικό ρυθμό, ώστε να μπορέσουν να επιτευχθούν οι ειδικοί αυτοί στόχοι.

Η εκπαίδευση και η κατάρτιση αποτελούν τη βάση για την αειφόρο ανάπτυξη. Η Επιτροπή ενθαρρύνει τα κράτη μέλη στις προσπάθειές τους να αναπτύξουν περισσότερες στρατηγικές προσεγγίσεις για την ανταλλαγή γνώσεων και τις ορθές πρακτικές με στόχο την προώθηση της εκπαίδευσης για αειφόρο ανάπτυξη (ESD). Η απογραφή καινοτόμων πρακτικών της Επιτροπής στα κράτη μέλη και στις χώρες του ΕΟΧ υπογραμμίζει τη σημασία της ESD.[73]

Το «επικαιροποιημένο στρατηγικό πλαίσιο ευρωπαϊκής συνεργασίας στους τομείς της εκπαίδευσης και της κατάρτισης»[74] της Επιτροπής, θα διέπει τη συνεργασία σε ευρωπαϊκό επίπεδο στον τομέα αυτό έως το 2020. Το «πρόγραμμα δια βίου μάθησης 2007-2013» αποτελεί βασικό εργαλείο για την ανάπτυξη του ρόλου των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης.

Έρευνα και ανάπτυξη

Σύμφωνα με τα στοιχεία της Eurostat, η ακαθάριστη εγχώρια δαπάνη για Ε&Α ως ποσοστό του ΑΕΠ μειώθηκε μεταξύ 2000 και 2007 από 1,85% σε 1,83%. Κατά συνέπεια, αυτός ο δείκτης δείχνει απομάκρυνση από τον στόχο της ΕΕ του 3% έως το 2010.

Ένας από τους βασικούς στόχους του Έβδομου Προγράμματος Πλαισίου για την Έρευνα και την Τεχνολογική Ανάπτυξη για την περίοδο 2007-2013 (FP7) είναι να συμβάλει στην αειφόρο ανάπτυξη. Το 2007 και το 2008, περίπου 44% του συνολικού προϋπολογισμού για την ερευνητική συνεργασία χορηγήθηκε σε προγράμματα που αφορούν την αειφόρο ανάπτυξη. Δύο από τις Κοινές Τεχνολογικές Πρωτοβουλίες (ΚΤΠ) που υλοποιήθηκαν βάσει του FP7, η «Clean Sky» και η «Hydrogen and Fuel Cells», συνδέονται επίσης με την αειφορία. Η συνολική συνεισφορά της ΕΕ ανέρχεται σε ποσό ύψους 1,3 δισεκατ. ευρώ. Επίσης, στο ευρωπαϊκό σχέδιο για την ανάκαμψη της οικονομίας, η Επιτροπή πρότεινε τρεις σημαντικές συμπράξεις δημόσιου-ιδιωτικού τομέα, με βάση τρία βασικά θέματα αειφορίας: «πράσινα αυτοκίνητα», «ενεργειακά αποδοτικότερα κτίρια» και «εργοστάσια του μέλλοντος». Η Επιτροπή καταβάλλει προσπάθειες ώστε το σύνολο του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας να ανταποκριθεί στους στόχους της αειφόρου ανάπτυξης. Η πρόκληση στο μέλλον είναι να συνεχίσουμε τα ελπιδοφόρα αυτά πρώτα βήματα και να αυξήσουμε τη συνεισφορά της έρευνας στην αειφόρο ανάπτυξη.

Χρηματοδότηση και οικονομικά μέσα

Στον τομέα της πολιτικής συνοχής, η ΕΕ επενδύει σε δράσεις για την προώθηση της αειφόρου ανάπτυξης, ενσωματώνοντας πρωτοβουλίες αειφόρου ανάπτυξης σε εθνικές και περιφερειακές αναπτυξιακές στρατηγικές. Στην προγραμματική περίοδο 2007-2013, η πολιτική αυτή συνέχισε να στηρίζει βασικές προκλήσεις και θέματα οριζόντιου χαρακτήρα. Για παράδειγμα, την περίοδο 2007-13, 105 δισεκατ. ευρώ ή το 30% του συνόλου 347 δισεκατ. ευρώ των κονδυλίων για την πολιτική συνοχής θα δαπανηθούν για το περιβάλλον. Η πολιτική συνοχής επίσης προωθεί την ανάπτυξη μηχανισμών πολιτικής, όπως η προγραμματική προσέγγιση και οι πολυεπίπεδοι μηχανισμοί διακυβέρνησης, που στηρίζουν την αειφόρο ανάπτυξη στο πλαίσιο δομών διαχείρισης προγραμμάτων και ενθαρρύνουν τις περιφέρειες να επιδιώξουν αειφόρο ανάπτυξη.

---

73 http://ec.europa.eu/education/more-information/doc/sustdev_en.pdf

74 COM (2008) 865 της 16.12.2008· εγκρίθηκε από τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της 12.5.2009.

Υπάρχει περιθώριο για περαιτέρω ενσωμάτωση των στόχων και αρχών της ΣΑΑ της ΕΕ στην πολιτική συνοχής ώστε να της επιτραπεί να διαχειριστεί τις νέες προκλήσεις αειφόρου ανάπτυξης που αντιμετωπίζει η ΕΕ, π.χ. τις προκλήσεις των δημογραφικών αλλαγών και των κλιματικών αλλαγών. Η πολιτική συνοχή μπορεί να συμβάλει στον μετριασμό των επιπτώσεων των αλλαγών αυτών, ιδίως μέσω της στήριξης της μετάβασης προς μια οικονομία με μειωμένη χρήση άνθρακα και στην προσαρμογή της κοινωνίας.

Η Επιτροπή ενσωμάτωσε την προοδευτική άρση των επιβλαβών για το περιβάλλον επιδοτήσεων στις τομεακές της πολιτικές, παραδείγματος χάρη μέσω της μεταρρύθμισης της αλιευτικής πολιτικής και ως τμήμα του «τσεκ απ» της ΚΓΠ.

Η Επιτροπή εξέδωσε επίσης νέες κοινοτικές κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις για την προστασία του περιβάλλοντος,[75] που θα εξισορροπήσουν την παροχή μεγαλύτερων οφελών για το περιβάλλον και την ελαχιστοποίηση των στρεβλώσεων του ανταγωνισμού, επιτρέποντας κατά τον τρόπο αυτό στα κράτη μέλη να εισάγουν τα ορθά μέσα πολιτικής και να χρηματοδοτήσουν την οικο-καινοτομία.

Η δημόσια διαβούλευση που ξεκίνησε μέσω της Πράσινης Βίβλου του 2007 για τη χρήση μέσων βασιζόμενων στην αγορά, που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την επίτευξη περιβαλλοντικών στόχων απέδειξε ότι υπάρχει σημαντικό ενδιαφέρον για την περαιτέρω χρήση των μέσων που βασίζονται στην αγορά για την επίτευξη περιβαλλοντικών στόχων.[76]

4. ΜΕΤΑΦΕΡΟΝΤΑΣ ΤΗΝ ΑΕΙΦΟΡΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΣΤΟ ΜΕΛΛΟΝ

Τρία χρόνια εφαρμογής της ΣΑΑ της ΕΕ επαρκούν για να φανεί πώς η στρατηγική αυτή θα μπορούσε να μεταφερθεί στο μέλλον.

Σε επίπεδο ΕΕ, η αειφόρος ανάπτυξη κατά κύριο λόγο προωθείται και ελέγχεται στο πλαίσιο μεμονωμένων πολιτικών της ΕΕ και η ίδια η στρατηγική ΣΑΑ της ΕΕ διαδραματίζει βασικό ρόλο στην προώθηση του συνολικού στόχου της αειφόρου ανάπτυξης. Η ΣΑΑ της ΕΕ είναι επίσης σημαντική για την ανάπτυξη στρατηγικών αειφόρου ανάπτυξης σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο. Σήμερα, σχεδόν όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ εφαρμόζουν δικές τους εθνικές στρατηγικές αειφόρου ανάπτυξης (NSDS), σύμφωνα με τις διεθνείς συστάσεις για ορθές πρακτικές[77]. Μία πρόσφατα δημοσιευμένη μελέτη, που καταρτίστηκε με εντολή της Επιτροπής των Περιφερειών[78], παρέχει λεπτομερή ανάλυση των εθνικών αυτών στρατηγικών.

Διάφοροι ενδιαφερόμενοι δυσκολεύτηκαν να κατανοήσουν γιατί υπάρχουν ορισμένες στρατηγικές οριζόντιας προτεραιότητας σε επίπεδο ΕΕ, όπως η στρατηγική της Λισαβόνας για την ανάπτυξη και την απασχόληση και η ΣΑΑ της ΕΕ. Άλλα παραδείγματα οριζόντιων στρατηγικών είναι η δέσμη μέτρων για την κλιματική αλλαγή και την ενέργεια και η ολοκληρωμένη θαλάσσια πολιτική. Η στρατηγική της Λισαβόνας είναι μια δυναμική στρατηγική στην οποία ενσωματώθηκε η αειφορία (αλλαγή του κλίματος, ενέργεια,

---

75 ΕΕ αριθ. C 82 της 1.4.2008, σ. 1.

76 SEC (2009) 53 της 16.1.2009 http://ec.europa.eu/environment/enveco/pdf/analyse_doc.pdf

77 Οι εθνικοί συντονιστές της ΣΑΑ επιτρέπουν τη σύνδεση μεταξύ της ΣΑΑ της ΕΕ και των ΝΣΑΑ. Το Ευρωπαϊκό Δίκτυο για την Αειφόρο Ανάπτυξη (ESDN) διευκολύνει την ανταλλαγή ορθών πρακτικών και εμπειριών με τα κράτη μέλη. Πληροφορίες σχετικά με τα ΝΣΑΑ παρέχονται στον δικτυακό τόπο του ESDN: http://www.sd-network.eu/?k=country%20profiles.

78 Αποκεντρωμένη συνεργασία των περιφερειακών και τοπικών αρχών στις στρατηγικές αειφόρου ανάπτυξης, Επιτροπή των Περιφερειών, 2009 (συντάκτης: RIMAS).

οικονομική και κοινωνική αειφορία). Η ΣΑΑ της ΕΕ αποτελεί μια μακροχρόνια στρατηγική που παρέχει ένα καλό πλαίσιο για την καθοδήγηση και κοινοποίηση των μακροχρόνιων εξελίξεων και την προώθηση ενός μελλοντοστραφούς προβληματισμού σχετικά με την αειφορία, αλλά απαιτεί επίσης και βραχυπρόθεσμη πολιτική δράση. Πάντως, η συγχώνευση οριζόντιων στρατηγικών δεν φαίνεται εφικτή, λόγω των διαφορετικών ρόλων τους οποίους πληρούν. Ο συμπληρωματικός χαρακτήρας της ΣΑΑ και της στρατηγικής της Λισαβόνας αναφέρεται στην αναθεωρημένη ΣΑΑ της ΕΕ[79]. Πάντως, ενδέχεται να υπάρχει ακόμη περιθώριο για περαιτέρω διασαφήνιση του ειδικού ρόλου της ΣΑΑ της ΕΕ σε σχέση με άλλες στρατηγικές της ΕΕ και κατά συνέπεια τη βελτίωσή τους.

Στο πλαίσιο αυτό, θα πρέπει να εξεταστούν τα ακόλουθα σημεία όσον αφορά την παρακολούθηση της στρατηγικής:

(1) Μεγαλύτερη συνέργεια με τη στρατηγική της Λισαβόνας για την ανάπτυξη και την απασχόληση που θα αναθεωρηθεί το 2010 και άλλες οριζόντιες στρατηγικές της ΕΕ. Θα μπορούσε επίσης να υπάρξει καλύτερος συντονισμός και σύνδεση μεταξύ τομέων πολιτικής που καλύπτονται από τις στρατηγικές και την παρακολούθησή τους.

(2) Η στρατηγική θα μπορούσε να ενταχθεί περισσότερο ή εναλλακτικά, η ΣΑΑ θα μπορούσε να επανεστιαστεί στον πρωταρχικό της χαρακτήρα και να παρέχει το γενικό πλαίσιο για τη χάραξη πολιτικών, σύμφωνα με τις κατευθυντήριες αρχές που θεσπίστηκαν το 2006.

(3) Η στρατηγική θα μπορούσε να διευκολύνει την ανταλλαγή ορθών πρακτικών, όσον αφορά καινοτόμες προσεγγίσεις στα κράτη μέλη.

(4) Για να διασφαλιστεί αποτελεσματικότερη παρακολούθηση και εκτέλεση εκ μέρους των κρατών μελών, θα μπορούσαν επίσης να χρησιμοποιηθούν μηχανισμοί της στρατηγικής της Λισαβόνας για την παρακολούθηση της εφαρμογής της ΣΑΑ της ΕΕ. Θα μπορούσαν να περιλαμβάνουν από κοινού καθορισθέντες στόχους, μέσα μέτρησης (δείκτες, κατευθυντήριες γραμμές), συγκριτική ανάλυση (σύγκριση των επιδόσεων των κρατών μελών) και άμιλλα για την επανάληψη και κλιμάκωση των ορθών πρακτικών. Θα μπορούσαν να εντοπιστούν μέτρα για την υποστήριξη και των δύο στρατηγικών, με ορατά θετικά αποτελέσματα στην ανάπτυξη, την απασχόληση και το περιβάλλον. Βασικό θέμα θα μπορούσε να είναι η ένταξη της οικο-καινοτομίας, της αποτελεσματικότητας στη χρήση των πόρων και της πράσινης ανάπτυξης.

(5) Η παρακολούθηση της ΣΑΑ βασίζεται σε δείκτες αειφόρου ανάπτυξης που συντονίζονται από την Eurostat. Οι ΔΑΑ αποτελούν ένα ολοκληρωμένο μέσο παρακολούθησης, παρότι απαιτείται η περαιτέρω ανάπτυξη ορισμένων σημαντικών δεικτών. Αποσκοπώντας στην αύξηση της αποτελεσματικότητας των ΔΑΑ καθώς και των βασικών πληροφοριών για τις προκλήσεις της ΑΑ, η Επιτροπή εξετάζει τις δυνατότητες ανάπτυξης ενός πίνακα αποτελεσμάτων "ΑΑ".

[79] Έγγραφο του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης αριθ. 19117/06 της 9.6.2006.

(6) Προκύπτουν νέες προκλήσεις για την ΑΑ, που αυτή τη στιγμή δεν περιλαμβάνονται ή καλύπτονται μόνο περιθωριακά στη ΣΑΑ της ΕΕ. Περιλαμβάνουν την ενεργειακή ασφάλεια, την προσαρμογή στις κλιματικές αλλαγές[80], την επισιτιστική ασφάλεια, τη χρήση της γης, τη βιωσιμότητα των δημόσιων οικονομικών, καθώς και την εξωτερική διάσταση της αειφόρου ανάπτυξης. Όσον αφορά την εξωτερική διάσταση, τομείς προτεραιότητας παραμένουν οι κλιματικές αλλαγές και η ενέργεια από κοινού με την επίτευξη των αναπτυξιακών στόχων της χιλιετίας.

Ειδικότερα, η στρατηγική θα μπορούσε να εστιαστεί στους μακροπρόθεσμους στόχους της ΕΕ σε βασικής σημασίας τομείς, ιδίως μέσω:

- της συμβολής σε μια γρήγορη μετάβαση σε μια οικονομία χαμηλής κατανάλωσης άνθρακα και χαμηλών εισροών, βασισμένη σε ενεργειακά αποδοτικές τεχνολογίες και βιώσιμες μεταφορές και μέσω αλλαγών προς μια αειφόρο καταναλωτική συμπεριφορά·

- της εντατικοποίησης των περιβαλλοντικών προσπαθειών για την προστασία της βιοποικιλότητας, των υδάτων και άλλων φυσικών πόρων. Διαπιστώνεται ότι η καταστροφή της βιοποικιλότητας συνεχίζεται με ανησυχητικό ρυθμό. Η υποβάθμιση των οικοσυστημάτων όχι μόνο υποβαθμίζει την ποιότητα της ζωής μας και της ζωής των μελλοντικών γενεών, αλλά επίσης αποτελεί εμπόδιο για μια αειφόρο, μακροχρόνια οικονομική ανάπτυξη·

- της προώθησης της κοινωνικής ένταξης. Οι πλέον ευάλωτες κοινωνικές ομάδες κινδυνεύουν να είναι τα μεγαλύτερα θύματα της οικονομικής κρίσης και οι επιπτώσεις της μπορούν να διαρκέσουν περισσότερο για τις ομάδες αυτές εκτός αν ληφθούν αποτελεσματικά μέτρα·

- της ενίσχυσης της διεθνούς διάστασης της αειφόρου ανάπτυξης και εντείνοντας τις προσπάθειες για την καταπολέμηση της παγκόσμιας φτώχειας.

5. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η παρούσα ανακοίνωση παρουσιάζει την πρόοδο των πολιτικών της ΕΕ στους τομείς που καλύπτονται από την ΣΑΑ της ΕΕ και τροφοδοτεί τον προβληματισμό και τη συζήτηση σχετικά με την αειφόρο ανάπτυξη. Η επισκόπηση αυτή υπογραμμίζει το γεγονός ότι, παρά τις σημαντικές προσπάθειες για να περιληφθούν δράσεις για την αειφόρο ανάπτυξη στους μεγαλύτερους τομείς πολιτικής της ΕΕ, οι μη αειφόρες τάσεις παραμένουν και η ΕΕ πρέπει να εντείνει τις προσπάθειες της. Όπως δείχνει το παράδειγμα των κλιματικών αλλαγών, η έγκαιρη ανάληψη δράσεων αποφέρει περισσότερα οφέλη, νωρίτερα και σε χαμηλότερο κόστος από μια καθυστερημένη δράση.

Πρέπει να σημειωθεί ότι η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή προετοιμάζει μια διερευνητική γνωμοδότηση σχετικά με το μέλλον της ΣΑΑ της ΕΕ για το φθινόπωρο του 2009, που θα μπορούσε να συμβάλλει περισσότερο στη συζήτηση αυτή.

[80] COM(2009) 147 της 1.4.2009.

Αυτά και άλλα στοιχεία, καθώς και η ενεργός συμμετοχή των ενδιαφερομένων, θα συμβάλουν σε μια μελλοντική απόφαση για το κατά πόσον θα πρέπει να ξεκινήσει αναθεώρηση της ΣΑΑ της ΕΕ, όπως αναμενόταν αρχικά το 2006. Μια αναθεώρηση αυτού του είδους θα μπορούσε να αποτελέσει τη βάση περαιτέρω ενίσχυσης της ΣΑΑ της ΕΕ, μέσω του σαφέστερου καθορισμού του ρόλου της στον σχεδιασμό των πολιτικών της ΕΕ, μέσω της εστίασής της σε τομείς που απαιτείται μεγαλύτερη πρόοδος και μέσω της βελτίωσης της διαχείρισής της.